

Tiibetinspanieli - rotumääritelmän tulkinta

Tiibetinspanielit ry
2010

Historia ja alkuperä Himalajan alueella

Tiibetinspanieli – buddhalaisten luostareiden rukousmyllyjen pyörittäjä ja perheiden pikku vahtikoira. Tätä tiibetinspanielin sanotaan olleen alkuperämaissaan Himalajan vuoristoalueella. Joillakin tipsuilla on tapana seistä tai istua takajaloillaan ja heiluttaa molempia etujalkojaan. Tämän erikoisen tavan perusteella on kuviteltu, että tiibetinspanieleita on käytetty pyörittämään buddhalaisia rukousmyllyjä. Todennäköisesti tämä on kuitenkin tarua, sillä rukousmyllyt yleensä ovat pystyasennossa, jolloin niitä voi pyöräyttää ohikulkiessaan, eivätkä vaakatasossa, jolloin tipsu voisi sen tehdä. Etujalkojen heilutus on enemmänkin liittynyt huomion herättämiseen ja makupalan anomiseen.

Himalajan alueen kodeissa ja luostareissa tällainen pieni ja lyhytturkkinen rotu on selkeästi ollut seurakoira ja asunut sisätiloissa. Siksi tiibetinspanielin luonteessa on edelleen voimakas tarve olla ihmisen lähellä. Himalajan korkeuksissa yöt ovat kylmiä ja pieni koira sängyssä peiton alla lämmittää jalkoja mukavasti.

Tiibetinspanielilla on erittäin tarkka näkö ja se kiipeääkin mielellään korkeammalle tähystelemään. Tämä tarkkailuvietti on alkuperäisissä maissaan ollut hyvä piirre; näppärästi liikkuva pieni koira on kiipeillyt vuorenrinteellä sijaitsevan talon lähistöllä tai luostarin muureilla ja tarkkaillut ympäristöään. Lähestyvät vieraat tai uhkatekijät on havaittu varhaisessa vaiheessa ja annettu nopea haukkuhälytys ihmisille ja isoille vartijakoirille. Tämä tarkkailuvietti ja siihen liittyvä haukkuhälytys on jäljellä vieläkin, tosin haukkuminen on laimentunut ja monet tipsut eivät enää hauku edes ovikellolle.

Tiibetinspanielintyyppistä koiraa pidetään ikivanhana, joskaan emme voi varsinaisesti puhua rodusta, sillä Tiibetissä ei ole ollut järjestäytyntä kenneltoimintaa, ei keskusjärjestöä eikä koiranäyttelyjä ja suljettuja rotukirjoja, saati kirjoitettuja rotumääritelmiä. Eri puolilla maata on sitten harrastettu ihmisten mieltymysten mukaan hieman erinäköisiä koiria.

Kiinanpalatsikoiran sanotaan olevan samaa alkuperää tiibetinspanielin kanssa ja eri maissa nämä mieltymykset näyttävät kehittäneen tyyppiä eri suuntiin, lyhytkuonoisempaan tyyppiin pohjoisemmassa ja Kiinan puolella ja pitempikuonoiseen etelämmässä, Himalajan alueella.

Eurooppaan – neljän kantakoiran pullonkaula

Tiibetinspanielit olivat tulleet Brittein saarille jo 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Rotu eli ja voi hyvin toiseen maailmansotaan saakka ja englantilainen pekingeesi- ja tipsukasvattaja Miss Mayhew kertoo kirjassaan tuon ajan kasvattajista, eritoten Ladkok ja Lamleh -tipsuista, joiden kasvattajat olivat äiti ja tytär, Mrs. Greig ja Dr. Greig. Miss Mayhew muistelee istuneensa pekingeesiensä kanssa monessa Lontoon näyttelyssä lähellä tipsuja ja ihailleensa Greigien kasvattajia, jotka olivat laadukkaita, viehättäviä pikkukoiria.

Dr. Agnes Greig työskenteli 1920–1930 -luvuilla lääkärinä Karachi-nimisessä kaupungissa Pohjois-Intiassa Women's Medical Servicen palveluksessa. Usein hänen työtehtävänsä veivät hänet Himalajan rinteille, missä hän tapasi tiibetiläisiä, nepalilaisia, sikkimiläisiä, bhutanilaisia ja tietysti myös heidän koiriaan. Työnsä ansiosta hänellä oli mahdollisuus saada itselleen Himalajan alueen koiria; tiibetinspanieleita, lhasa apsoja, tiibetinterriereitä ja pekingeesejä. Näitä koiriahan ei myyty rahalla, vaan lahjoitettiin esimerkiksi kiitollisuuden osoituksina.

Näitä kallisarvoisia lahjoja ja heidän Lamleh-jälkeläisiään Dr. Greig esitti Intiassa, missä brittiläisen siirtomaapolitiikan ansiosta oli jo silloin koiranäyttelyitä. Tytär lähetti koiriaan myös Englantiin, jossa äiti-Greig esitti ja kasvatti näitä Himalajan alueen koiria Ladkok-kennelnimellä.

Toinen maailmansota oli rodullemme tuhoisa; vain yksi uros, vuonna 1943 syntynyt **Skyid**, selvisi jatkamaan Greigien ja muiden vuosisadan alun kasvattajien aikaansaamaa jo sinänsä vahvaa kantaa.

Sodan jälkeisen kasvatuksen voimahahmon, Lady Wakefieldin mielestä Skyid ei ollut kovin tyyppillinen tiibetinspanieli. Sen kerrotaan olleen ketunpunainen, suuri, raskas ja karkea koira, jolla oli erittäin pitkä kuono ja samalla myös kovin paljon alapurentaa.

Sodanjälkeisen kasvatuksen toinen uros oli tiibetiläinen **Tashi**, joka oli syntynyt Tashi-Gong luostarissa Shigatsen kaupungin lähellä Etelä-Tiibetissä. Tashin omisti Mr. Lakshaan Sing, intialaistiibetiläinen, jonka työtehtäviin kuului brittiläisen kauppa-agentuurin kirjanpitotyöt Länsi-Tiibetissä.

Mughiwuli-narttu syntyi Lahoreessa, Pohjois-Intiassa tiibetiläisistä vanhemmista vuonna 1938. Mughiwulin molemmat vanhemmat, Nashpu ja Duma, olivat kotoisin Taklakotluostarista, joka sijaitsee Lounais-Tiibetissä, ihan Nepalín pohjoisrajan tuntumassa Kailasvuoren eteläpuolella. Mughiwuli lahjoitettiin englantilaisille Sir Edward ja Lady Wakefieldille, jotka tuolloin asuivat Punjabissa, Intiassa ja myöhemmin myös Sikkimissä.

Mughiwuli sai kaksi pentuetta Tashi-uroksen kanssa. Tashin ja Mughiwulin kahdeksasta pennusta kukaan ei alunperin jäänyt Wakefeldeille. Onneksi Lama-niminen uros palasi takaisin kasvattajalleen ja muutti Wakefieldien mukana Englantiin, jonne perhe palasi Intiasta vuonna 1946.

Laman sisaret, uros ja narttu, menivät brittiläiselle Hawkinsin perheelle, joka siihen aikaan asui Intiassa. Myös Hawkinsit palasivat Englantiin vuonna 1946 mukanaan tipsusisarukset, jotka Englannissa rekisteröitiin tiibetinspanieleiksi nimillä Garpon ja Potala.

Kun Wakefieldit olivat palaamassa takaisin Englantiin, Sikkimin maharaja halusi kiittää Sir Wakefieldiä hänen tehtävistään Sikkimin hyväksi ja niinpä Sir Edward ehdotti kuin ehdottikin palkkiokseen tiibetinspanielinarttua (gyakhia).

Gyakheja arvostettiin kallisarvoisina lemmikkeinä ja tarkkanäköisinä vahteina luostareissa ja kodeissa. Tiibetiläiset olivat haluttomia luopumaan koiristaan, etenkin nartuista. Etelä-Tiibetin Chumbilaaksossa, aivan Sikkimin rajan tuntumassa sijaitsi Phari Dzong –luostari, jonka suojelija Sikkimin maharaja oli. Hänellä oli tipsun hankkimiseen mitä parhaimmat edellytykset.

Wakefieldit olivat jo muuttaneet takaisin Intian puolelle, New Delhiin, kun muutamia kuukausia myöhemmin maharajan lähettiläs saapui heidän asunnolleen pukeutuneena pitkään, leveähihaiseen kaapuun. Molemmilla käsillään hän kannatteli purppuranväristä silkkiyyntyä, jolla nukkui kullanvärinen gyakhi. Hänen nimensä oli **Dolma**, ikää noin 4 kuukautta. Dolma muutti Englantiin Wakefieldien mukana yhdessä perheen jo vanhemman tipsu-uroksen, Laman kanssa vuonna 1946. Tashi ja Mughiwuli eivät koskaan muuttaneet Eurooppaan, mutta heidän vaikutuksensa rotuumme tulivat 3 jälkeläisensä kautta; Lama, Garpon ja Potala.

Näistä neljästä kantakoirasta rotumme on saanut alkunsa. Alkumetreillä käytettiin lähleistä sukusiitosta, äiti ja poika –tapaan, nykyään rotuun ollaan saatu uusia verilinjoja Intiasta, Nepalista, Tiibetistä ja Bhutanista.

Tipsut tulevat Suomeen

Vuonna 1964 of Zlazano –kennelnimellä cocker-spanieleita kasvattanut Paula Kangassalo toi Englannista Suomeen 5 tiibetinspanieliä. **Sivas Ang Arro** ja **Sivas Kirbah** olivat ensimmäiset rekisteröidyt urokset. **Sivas Suzuki**, **Sivas Suki** ja **Sivas Meta** olivat ensimmäiset Suomessa rekisteröidyt nartut, kaikki siis samasta Sara Selbyn Sivas –kennelistä. Ensimmäiset Suomessa kasvatetut tipsut olivat sitten Paula Kangassalon kennelissä syntynyt 5 pennun pentue. Ensimmäisenä vuonna rekisteröitiin näin 5 tuontikoiraa ja 5 suomalaiskasvattia, yhteensä 10 tiibetinspanieliä.

Vuonna 1965 rekisteröitiin yhteensä 16 tiibetinspanieliä, kaikki Suomessa syntyneitä.

Vuoden 1966 rekisteröinneissä on yhteensä 11 tipsua, kaikki suomalaiskasvatteja.

Vuonna 1967 rekisteröitiin 6 tiibetinspanieliä, 5 Suomessa kasvatettua ja yksi tuontinarttu, Paula Kangassalon Huntglen Braeduke Lhotse.

Vuonna 1968 rekisteröitiinkin jo 29 tipsua, näistä 4 narttua tuli Englannista. Braeduke-kennelistä Paula Kangassalolle tuli Tin-Ti-Lin, Bragborough-kennelistä Gyo-Po-Se-Mo ja Copdene-kennelistä Sham ja Yum Yum.

Vuonna 1969 of Zlazanoon saapuivat urokset Huntglen Northanger Tai Tsung ja huippuperiyttäjä Huntglen Rampa, suloinen narttu Sivas Padmini ja black/tan –värinen Esteborne Akasha. Myös Porin seudulle tuli Englannista Copdene -kennelistä nartut Cinders ja Tilly of Copdene, ja uros Witneylea Myurba.

Porissa vaikutti Sylva Grönberg, joka kasvatti Scedessan-nimellä shih tzuja ja kiinnostui nyt myös tipsuista. 1969 rekisteröitiin yhteensä peräti 49 koiraa, joista suurin osa of Zlazano –kasvatteja, muutamia pentueita muiden kasvattamina, ilman kennelnameä. Vuoden 1969 loppuun mennessä oli Suomessa rekisteröity yhteensä 121 tiibetinspanieliä.

Vuonna 1970 rekisteröitiin jo yhteensä 92 tipsua, suurin osa edelleen of Zlazano –kennelnimellä, mutta ensimmäiset Millan-kennelin tipsut näkivät päivänvalon, samoin Scedessan-tipsut. Tunnetuimmat tämän vuoden rekisteröidyt nartut lienevät Anna-Liisan Paasion Millan Lo-Li-Ma, Pirkko Linnuksen Saffron-tipsujen kantanarttu Zanzara of Zlazano, Marja Saven Zamzave-kennelin Zelahia of Zlazano sekä Orvokki Kesksen Central Point –teamiin liittyneet sisarukset Zessica ja Zennica of Zlazano.

Vuonna 1971 rekisteröinti ylitti jo sadan koiran merkkipaalun vuodessa, kun loppusaldoksi saatiin 121. Englannista tulivat urokset Balgay Cho Go of Amcross, kirjava Witneylea Patchi Penny Piece sekä nartut Balgay Tsan Ya ja Witneylea Ka-Le.

Suurin osa rekisteröinneistä oli edelleen of Zlazano -tipsuja, mutta Scedessan -kennel rekisteröi jo 34 pentua ja ensimmäiset 3 Central Point -tipsua rekisteröitiin.

Suomen Tiibetiläiset ja Tiibetinspanielit

Kesällä 1971 näyttelyissä kiersi infoa perusteilla olevasta tiibetiläisten rotujen yhdistyksestä, tarkoituksena toimia yhdyssiteenä kolmen Suomessa asuvan tiibetiläisen rodun omistajille. Silloiset rodut olivat tiibetinapso, tiibetinspanieli ja tiibetinterrieri. Suomen Tiibetiläiset perustettiin tuona samaisena vuonna ja puheenjohtajaksi valittiin Millan kennelin Anna-Liisa Paasio Kannuskoskelta. Anna-Liisa kasvatti kaikkia noita rotuja ja hän arvosteli näitä rotuja myös näyttelyissä, samoin villakoiria.

Suomen Tiibetiläisten monet jäsenet ja toimihenkilöt asuivat ja vaikuttivat alkuvaiheessa Kaakkois-Suomessa. Myöhemmin tiibetinapson nimi muuttui lhasa apsoksi ja mukaan tulivat myös tiibetinmastiffit.

Tipsuihmiset olivat tapailleet toisiaan suurissa näyttelyissä, esim. Messuhallissa, jotka eivät suinkaan olleet drive-in -näyttelyjä, vaan näytteilleasettajat viettivät kokonaisen päivän näyttelypaikalla. Ensin tapahtui arvostelu ja sen jälkeen koiran piti oleskella numeroidulla paikallaan, jotta katsojat saattoivat tarkastella ja ihailia luettelossa mainittuja koiria ja jututtaa heidän omistajiaan.

Tuohon aikaan ei vielä ollut minkäänlaisia häkkeitä tai boxeja, ja kun koiria ei voinut jättää yksin remmillä pilttuuseen sidottuna, omistajilla ja kasvattajilla oli aikaa rupatella. Samalla levitettiin tietoutta Suomen Tiibetiläiset -yhdistyksestä ja jaettiin jäsenmaksulomakkeita.

Rotujärjestönä ja virallisena edunvalvojana kaikille silloisille tiibetiläisroduille oli Suomen Seurakoirajärjestö, vasta myöhemmin Suomen Tiibetiläiset saivat virallisen rotujärjestön statuksen kaikille silloisille jäsenroduilleen.

KANS & POHJ MVA V-74-77 of Zlazano Zanzara, kuva © Pirkko Linnus

Kovin varhaisessa vaiheessa kävi jo ilmi tiibetinspanielin suosion kasvu ja rekisteröintimäärien lisääntyminen verrattuna muihin tiibetiläisiin rotuihin ja tiibetinspanielit saivat oman alajaoksen hoitamaan käytännön asioita, kuten jalostusneuvonta, materiaalin kerääminen Tiibetiläiset-lehdelle, vuosikirjan kirjoittaminen jne. Pian Anna-Liisa Paasio kehotti virallistamaan alajaoksen toimintaa ja suositteli oman yhdistyksen perustamista.

Tiibetinspanielit ry:n perustava kokous pidettiin Tampereella vuonna 1978, puheenjohtajana Pirkko Linnus. Tiibetinspanielit ry:n ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Paula Kangassalo ja kolme vuotta myöhemmin, 27.5.1981 Suomen yhdistysrekisteri virallisti yhdistyksen nimen, Tiibetinspanielit ry.

Suomen Tiibetiläiset ry:llä oli edelleen rotujärjestöstatus myös tiibetinspanieleille, samoin lehti oli yhteinen, Suomen Tiibetiläiset. Seuraava etappi yhdistykselle oli saada Suomen Kennelliitolta rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet, jotka meille myönnettiin vuonna 1988. Kennelliitto velvoittaa rotua harrastavan yhdistyksen harjoittamaan valistustoimintaa ym. neuvontaa mm. julkaisutoiminnan avulla. Oli aika irtaantua Tiibetiläislehdestä. Lisääntynyt harrastajamäärä meidän rodussamme aiheutti skismaa yhteisessä lehdessä, jossa ei tuntunut löytyvän riittävästi tilaa meidän rodun omille asioille. Oli aika taas astua askel eteenpäin ja aloittaa oman lehden julkaiseminen. Ensimmäinen oma lehti ilmestyi 1990, neljä numeroa vuodessa, päätoimittajana kokenut tipsuihminen, toimittaja ja myöhemmin myös ulkomuototuomari Ella Karttimo.

Suomen Kennelliitto myönsi Tiibetinspanielit ry:lle virallisen rotujärjestöstatuksen vuonna 1993.

Rotumääritelmiä

Ensimmäinen virallinen rotumääritelmä kirjoitettiin Englannissa vuonna 1934. Mallina rotumääritelmän tekemisessä käytettiin narttua **Doma of Ladkok**, jonka Dr Agnes Greig toi mukanaan palatessaan Pohjois-Intiasta takaisin kotimaahansa Englantiin. Doma tuotiin hänelle keskellä yötä koriin peitettynä juuri ennen kuin hänen piti palata takaisin Eurooppaan. Dr Greig olikin varma, että Doma oli varastettu jostain Tiibetin luostarista.

Intian silloiset tiibetiläisrotujen asiantuntijat olivat sitä mieltä, että Doma oli paras tipsu, mikä koskaan on tullut Tiibetistä, ja ihmettelivät, miten tuollainen pieni jalokivi on koskaan voitu antaa pois maasta. Kuvia Domasta on Miss Mayhew'n kirjassa *"The Tibetan Spaniel"* ja Mrs Wynyardin kirjassa *"Dog Directory Guide to owning a Tibetan Spaniel"*. Kuvissa näkyy valpas, pieni tipsutyttö, jolla erittäin viehättävä ilme, siro kuono ja selvästi erottuva alaleuka. Korvat hiukan korkealle kiinnittyneet, mutta kehystävät päätä sievästi.

Ensimmäisen rotumääritelmän lähtökohtana oli tehdä eroa pekingeesin ja tiibetinspanielin välillä. Tuona aikana rodut eivät olleet vielä eriytyneet niin kauas toisistaan ja ihmisillä oli vaikeuksia tietää, mistä rodusta oli kyse. Niinpä keskusteltiin muun muassa turkista ja sen määrästä. Tipsulla tulee olla valoa vatsan alla, ei siis maahan asti ulottuva turkki.

Toinen suuri keskustelu nousi korvista ja niiden asennosta, osa kasvattajista kun olisi halunnut rotumääritelmään vaatimuksen pystyistä korvista. Kasvattajien mielipiteet menivät täysin ristiin ja kompromissiksi saatiin merkintä nykyisistä korvista, joissa tulee olla pieni kohotus, mutta ne eivät saa kuitenkaan lentää.

Tipsun tuli olla pieni ja valpas vahtikoira, joka helposti pystyy kiipeilemään vaikeakulkuisessakin maastossa. Rotumääritelmän suosituskoko painon suhteen oli 2,3 - 6,4 kg. Säkäkorkeutta ei määritely.

Vuonna 1959 rotumääritelmää uudistettiin ja nyt painosuositukseksi annettiin uroksille 4,5 - 7,2 kg ja nartuille 4,0 - 6,8 kg. Säkäkorkeudeksi uroksille suositeltiin korkeintaan 27 cm ja nartuille korkeintaan 24 cm.

Vuosien 1975 ja 1986 rotumääritelmät antavat sekä uroksille että nartuille samat mitat niin painoon kuin säkäkorkeuteenkin. Paino on 4,1-6,8 kg ja säkäkorkeus 25,5 cm. Laskennallinen keskiarvo painosta on 5,5 kg säkäkorkeuden ollessa tuo 25,5 cm.

Pirkko Linnus

Tiibetinspanieli – rotumääritelmän tulkinta

Tämä rotumääritelmän tulkinta on tarkoitettu helpottamaan tiibetinspanielin rotumääritelmän ymmärtämistä niin tuomareille näyttelykehissä kuin kasvattajille ja rodun harrastajille. Yksikään rotumääritelmän tulkinta ei kuitenkaan ole mikään virallinen dokumentti eikä se sido tuomareita tai kasvattajia. Ainut virallinen on oheisessa tekstissä lihavoidulla painettu teksti, joka on suora lainaus rodun virallisesta englantilaisesta rotumääritelmästä.

Rotumääritelmän teksti on lihavoidulla:

Tiibetinspanielin rotumääritelmä on FCI:n 24.6.1987 hyväksymän rotumääritelmän mukainen. Käännös SKL-FKK:n hyväksymä 12.10.1993.

TIIBETINSPANIELI (TIBETAN SPANIEL)

Alkuperämaa: Tiibet

Vastuumaa: Iso-Britannia

YLEISVAIKUTELMA: Pieni, toimielias ja valpas. Sopusuhtainen, runko säkäkorkeutta hieman pitempi.

OMINAISPIIRTEET: Iloinen ja itsevarma, erittäin älykäs, pidättyväinen vieraita kohtaan.

LUONNE: Valpas, uskollinen mutta itsenäinen.

Tiibetintinspanielin tulee olla hienostunut ja samalla jäntevän voimakas (olematta raskas), itsetietoinen ja ylpeäryhtinen, iloinen ja eloisa, valpas havainnoitsija. Ilmeen tulee olla itämainen.

Tiibetinspanieli on hyvin aito ja alkukantainen, minkä vuoksi se voi reagoida vieraisiin ihmisiin ja epätavallisiin tilanteisiin voimakkaasti. Jopa vanhemmilla, kokeneillakin koirilla voi olla tapana käyttäytyä pidättyvästi ja säilyttää tietty etäisyys aina aluksi. Tätä varautuneisuutta ei pidä sekoittaa arkuuteen tai hermostuneisuuteen. Tiibetinspanielin itsetietoiseen, itsepäiseen luonteeseen liittyen jopa kokeneinkin näyttelykonkari voi heittäytyä näyttelykehässä täysin mahdolltomaksi ja kieltäytyä liikkumasta tai antamasta vieraan katsoa hampaitaan.

© Susan Waller Miccio 1995. Illus. Karen Chamberlain.
Reprinted from *The Tibetan Spaniel: A Gift from the Roof of the World* with permission of Susan Waller Miccio.

Tiibetinspanieli näyttää tasapainoiselta ilman turhia liioiteltuja yksityiskohtia. Se ei saa olla liian lyhytkuonoinen, suurisilmäinen, liian turkikas tai raskarakenteinen. Kaikkien ominaisuuksien tulee olla tasapainossa, jotta koira voisi näyttää viehättävältä. Myös rotumääritelmässä painotetaan monessa kohdassa sanaa kohtuullinen. Koko koiran tulee antaa vaikutelma luonnollisesta tasapainosta ja arvokkaasta itsetietoisuudesta. Näyttelykehissä usein suositaan liioiteltuja ominaisuuksia kuten liikaa turkkia, pitkää kaulaa yms, mutta tiibetinspanielin rotumääritelmän mukaiseen koiraan ei mikään näistä liioitelluista ominaisuuksista sovi.

Pää

Pieni suhteessa runkoon, ylväästi kannettu. Uroksilla urosmainen, mutta ei karkea. Kalliosa hieman holvautunut, kohtuullisen leveä ja pitkä. Otsapenger loiva, mutta selvästi havaittavissa. Kuono keskipitkä, tylppä ja täyteläinen, poimuton. Leuka riittävän syvä ja leveä. Kirsu mieluiten musta.

Tiibetinspanielin pään ja sen osien keskinäisten suhteiden tulee antaa rodulle tunnusomaisen, aidon itämaisen leiman.

Pään tulee olla nimenomaan pieni suhteessa runkoon. Suuripäinen tiibetinspanieli ei voi antaa eleganttia ja ylvästä vaikutelmaa. Karkea pää taas vaikuttaa raskaalta ja surumieliseltä. Molemmat vaihtoehdot ovat kaukana toivotusta valppaasta, liehittävältä ja tarkkailevasta aristokraatista, joka kantaa ylhäällä pientä sopusuhtaista päätään.

Kallon ja kuono-osan tulisi olla täydellisessä tasapainossa - kumpikaan ei saisi hallita kokonaisuutta. Kalliosa tulee olla hieman kupolimainen siten, että siihen voisi kuvitella asettavansa pienen "myssyn". Kalliosa ei siis saa olla pyöreä tai tasainen. Otsapenger tulee olla loiva, mutta selvästi havaittavissa. Liian voimakas otsapenger on virhe. Myös laskevia kuono-osia tavataan ja tämä on selkeä virhe.

Kuono-osa ei saa olla liian lyhyt tai kiinanpalatsi-koiramainen, eikä siinä saa olla rypyjä. Kuono-pituus on noin 1/3 koko pään pituudesta. Otsan ja kuono-osan karvapeite ja väritys muodostavat joskus varjostuksia, jotka vaikuttavat poimuilta. Nämä ns. frown-lines ovat erittäin toivottuja, eikä niitä pidä sekoittaa poimuihin.

Kuono tulee olla täyteläinen ja edestä katsottuna pyöreä niin, että alaleuan osuus tästä ympyrästä on 1/3. Myös huulien tulee olla täyteläiset. Kuitenkin suuret, raskaat ja

© J. Korpijaakko

roikkuvat huulet, jotka peittävät alaleuan, ovat virheelliset. Selvästi havaittava alaleuka antaa kuonolle oikean, tylpän profiilin. Liian heikko alaleuka tekee koiralle kettumaisen ilmeen. Liian lyhyt kuononselkä taas antaa sivuprofiilissa nirppanokkamaisen ilmeen. Turhan voimakas alaleuka saa koiran taas näyttämään hauelta.

Huulien ja silmäluomien pigmentin tulee olla musta, myös kirsun tulee mieluiten olla musta. Heikko pigmentti häiritsee ilmettä liikaa, kasvoista tulee ilmeettömät. Tiibetinspanielin tulee olla ilmeikäs.

Vaikka tiibetinspanieli on rotuna säkäkorkeudeltaan usein valmis jo 9 kk ikäisenä, päätä arvosteltaessa pitää muistaa, että varsinkin uroksilla pää on usein valmis vasta paljon myöhemmin, joskus pää kehittyy jopa 4 vuoden ikään asti. Usein käykin niin, että urosmainen, nuorena valmis pää onkin sitten myöhemmin aivan liian raskas ja suuri. Päästä myös tulee selvästi näkyvä sukupuoli.

Liian pyöreä kallo

Liian tasainen kallo

Oikea kallo

Virheellinen kallon malli.
Liian pitkä kuono-osa,
koko pää on tasapainoton
ja kuonosta puuttuu
toivottu täyteläisyys.

Liian pyöreä kallo ja
liian lyhyt kuono-osa.

Oikeat kallon ja kuonon
mittasuhteet.

© Playpoint

© Sirpa Berk

Silmät

Tummanruskeat, soikeat, kirkkaat ja ilmeikkäät. Keskikokoiset. Melko kaukana toisistaan, mutta eteenpäin katsovat, silmäluomet mustat.

Soikeat ja tummat, miltei mantelin muotoiset silmät, jotka korkeintaan kooltaan keskikokoiset, eivät yhtään sen suuremmat. Silmät eivät myöskään saa olla liian pienet, jälleen kerkostetaan kohtuullisuutta.

Liian lähellä toisiaan sijaitsevat silmät antavat tiibetinspanielille epätyypillisen ilmeen. Liian kaukana sijaitsevat, usein liian suuret silmät antavat koiralle pekingeesimäisen ilmeen.

Silmät eivät saa olla suuret, pyöreät ja "täyteläiset". Silmänvalkuainen ei saisi näkyä kuten japaninspanielilla. Yhtä virheellinen on pehmeä cavalierimainen ilme. Ilmeen tulee olla arvokas.

Tiibetinspanielin katse suuntautuu tuntemattoman ohi tai läpi, on yksinkertaisesti näkemättä tätä henkilöä. Osittain tai kokonaan sininen silmä on virhe. Silmien on oltava tumman ruskeat.

© Katja Matikainen

Viime aikoina ovat hailakanruskeat silmät lisääntyneet, tähän tulisi ehdottomasti kiinnittää huomiota, koska vaaleat silmät vaikuttavat vahvasti ilmeeseen.

Silmät eivät saa olla vuotavat. Usein näyttelymatkat, auton ilmastointi/tuuli/pöly saa silmät vuotamaan, mutta selvästi värjäytyneisiin silmäalusiin tulee kiinnittää huomiota.

Pyöreät silmät

Vinot silmät

Oikea silmien malli

Korvat

Keskikokoiset, riippuvat, täysikasvuisella runsashapsuiset. Melko korkealle kiinnittyneet. On toivottavaa, että korvat kohoavat hieman kallosta, mutta ne eivät saa olla kevyet. Suuret, raskaat, matalalle kiinnittyneet korvat epätyypilliset. Tiibetinspanielin korvien tulee olla ilmeikkäät ja liikkuvat. Raskaat ja elottomat korvat ovat virheelliset.

Korvien tulee olla kiinnittyneet pälaen korkeudelle (ei matalalle silmien korkeudelle). Korvien tulee jatkaa kallon linjaa sivulle, niin että korvan yläreunaan muodostuu kallon linjasta vielä esiin nousevat karvatupsut.

Korvien tulee olla suhteellisen kevyet, mutta ne eivät saa lentää tai muistuttaa sheltien korvia. Korvahapsut ovat jatkeena harjan ja kaulan karvoitukselle, ja ihannetapauksessa peittävät koko korvalehden.

Myös mustia korvalehden alareunasta roikkuvia pidempiä "korvakoruja" tavataan ja ne tekevät korvista vieläkin ilmeikkäämmät. Korvien tulee olla eloiset.

Liian ylös kiinnittyneet, lentävät korvat

Liian alas kiinnittyneet

Oikea korvien kiinnitys

Purenta

Lievä alapurenta. Hampaat tasaisessa rivissä ja alaleuka kulmahampaiden välistä leveää. Täysi hampaisto toivottava. Suun ollessa kiinni kieli ja hampaat eivät saa näkyä.

Ihanteelliseen purentaan kuuluu täysi hampaisto ja lievä alapurenta. Alaetuhampaiden määrään tulee edelleen kiinnittää huomiota. Kuuden etuhampaan sijasta leuoista löytyy neljä hammasta. Huolestuttavinta on, että monesti näihin leukoihin ei mahtuisikaan useampia hampaita. Alapurentaan liittyen ongelmana on alaetuhampaat, jotka ovat usein sekalaisessa rivissä, tärkeämpää on kuitenkin määrä (6) ja leuan riittävä leveys.

Huomiota pitää kiinnittää leuan riittävään syvyyteen ja leveyteen, jotta kaikille hampaille olisi tilaa ja edestä katsottuna alahuuli hieman näkyisi ja apinamainen ilme säilyisi.

Tiibetinspanielilla on omalaatuinen tapa antaa alahuulensa roikkua rentona, kun se ei ole riittävän kiinnostunut ympäristöstään, tällöin alaleuan hampaat saattavat näkyä. Tätä ei pidä sekoittaa voimakkaaseen alapurentaan tai virheellisessä asennossa oleviin hampaisiin, joiden takia koira ei kykene sulkemaan kunnolla suutaan.

Suurempi ongelma on nykyään liian heikot alaleuat, joissa saattaa vielä olla oikea purenta, mutta ilme onkin sitten jo täysin vieras. Pään ilmeen kokonaisvaikutelma on tärkeämpi kuin täydellinen purenta ja hampaisto. Useilla tipsuilla on myös taipumus menettää etuhampaita jo suhteellisen nuorena, mutta silloin on havaittavissa tyhjä tila jossa hammas on ollut. Tasapurenta ei ole englantilaisessa rotumääritelmässä sallittu, vaikka amerikkalainen rotumääritelmä tasapurennan sallii. Kieli ei saa näkyä suun ollessa kiinni.

Liian kapea alaleuka

Oikea, leveä alaleuka

Kaula

Kohtalaisen lyhyt, vahva, kauniisti runkoon liittyvä. Kaulassa pitemmistä karvoista muodostuva kaulus, joka on uroksilla komeampi kuin nartuilla.

Kaulan tulee olla kohtalaisen lyhyt, ei siis kohtalaisen pitkä. Sen on liityttävä kauniisti runkoon ja muodostettava kaunis kaari. Hyvin kiinnittyneen kaulan ja takana sijaitsevien, viistojen lapojen ansiosta kaula ei voi sojottaa suoraan ylöspäin. Tällaiset kauniit linjat ovat erittäin toivottuja, valitettavasti nykyään aika harvinaisia. Niskaharja on huomattavampi yksityiskohta uroksella kuin nartulla. Usein myös harjan väriytyminen saattaa poiketa muusta karvapeitteestä. Nartuilla tämä urosmainen harja usein puuttuu.

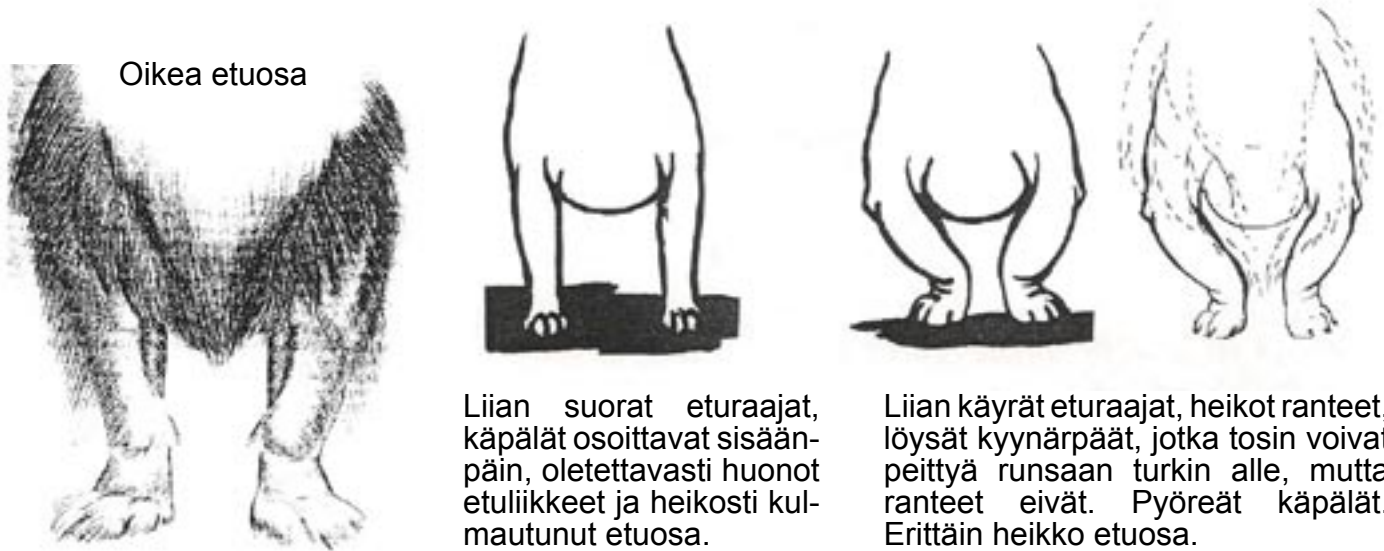

Eturaajat

Luusto keskivahva. Eturaajat hieman kaarevat, mutta lavat tiiviit ja viistot.

Yksi rodun erikoispiirteistä ovat hieman kaarevat eturaajojen luut. Koska tiibetinspanielilla on suhteellisen voimakas rintakehä ja lyhyehköt raajat, eivät kyynärvarret voi olla suorat vaan ne myötäilevät rintakehää ja ovat hieman kaarevat. Kuitenkaan kyynärpäät eivät saa olla ulostyöntyviä ja lapojen pitää olla aina kuivat ja tiiviit.

Ranteet eivät saa olla heikot, jolloin sivulta katsottuna ranteet taipuvat liikaa ja edestä katsottuna tassut osoittavat ulospäin. Vaikka kyynärvarsi on taipunut tulee välikämmenen olla edestä katsottuna suora samoin kuin etukäpälän.

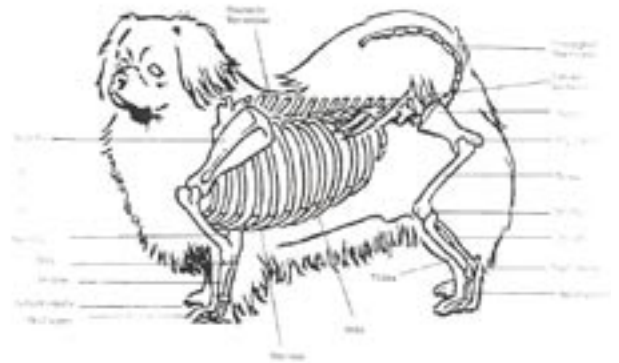

Runko

Rungon pituus säästä hännäntyveen hieman säkäkorkeutta suurempi. Kylkiluut kaarevat, selkä suora.

Tiibetinspanieli on vahvarakenteinen, mutta ei raskas tai pyöreäluinen, olemukseltaan sulava ja kuiva koira. Luusto keskivahva (ei pyöreäluinen) suhteutettuna koiran kokoon. Rintakehän tulee olla syvä ja hyvin kehittynyt. Viistojen ja takana sijaitsevien lapojen ansiosta eturinta tulee selvästi esille. Tämä voimakas ”köli” on valitettavasti tänä päivänä yhä harvinaisempi samoin kuin edellämainitut hyvin kiinnittyneet kaulat, johtuen suorista etuosista.

Rungon tulee olla suorakaiteen muotoinen, hieman korkeutta pidempi, ei neliö. Kohtuullisuus kaikessa, liian pitkät rungot eivät ole kauniita. Voimme taas todeta tasapainoisen kokonaisvaikutelman vaatimuksen, runko vain hieman säkäkorkeutta pidempi. Uroksilla säkä on selvemmin havaittavissa, joka korostaa sukupuolileiman eroja.

© Playpoint

Takaraajat

Hyvärakenteiset ja vahvat. Matalat kintereet. Takaraajat takaa katsottuna suorat. Kohtuullinen polvikulma.

Takaraajojen liikkeet

Oikeat

Heikko takaosa

Pihdit liikkeet

Liian ahdas

Oikea takaosa

Käpälät

Jäniksenkäpälät. Pienet ja tiiviit. Karvat varpaiden välissä usein käpäliä pitemmät. Pyöreät kissankäpälät eivät toivottavat.

Tiibetinspanielin käpälän tulee olla hyvin muodostunut jäniksenkäpäliä, joka korostaa rodun eleganttia ulkomuotoa.

Varpaidenvälien runsaat hapsut saattavat peittää koko käpälän näkyvistä. Nämä hapsut ovat harvinaisia, mutta erittäin toivottavia. Anturoiden välissä, tassun alapuolella olevat karvat saa leikata, jotta ne eivät haittaa koiran liikkumista.

Oikea käpälän malli

Pyöreä kissankäpäliä

Häntä

Korkealle kiinnittynyt, runsashapsuinen, liikkeessä iloisesti selän päälle kiertyvä. (Koiran seistessä laskevasta hännästä ei tule rangaista.)

Tiibetinspanieli kantaa häntäänsä korkealla, silkkimäisen pidemmän karvan peittämänä huiskuna selän yläpuolella. Ihanteellisimmillaan hännän alle voisi kuvitella mahtuvan vessapaperirullan hylsyn. Mopsimainen tiukalla kiemuralla oleva tai liian litteä häntä ei ole oikea.

Mikäli tiibetinspanieli ei ole riittävän kiinnostunut ympäristöstään, häntä saattaa laskea kohti maata. Näyttelykehässä koiran tulee kuitenkin kantaa aina häntänsä selän päällä liikkeessään. Kuten muillakin tiibetiläisillä roduilla, esiintyy myös tiibetinspanieleilla ns. paimenkoukkuja hännän päässä viimeisten nikamien alueella.

Tiibetinspanieleilla nämä paimenkoukut ovat sallittuja, mutta eivät toivottuja.

Oikea häntä

Virheellisiä häntiä

Tiukka häntä

Löysä häntä

Alas kiinnittynyt häntä

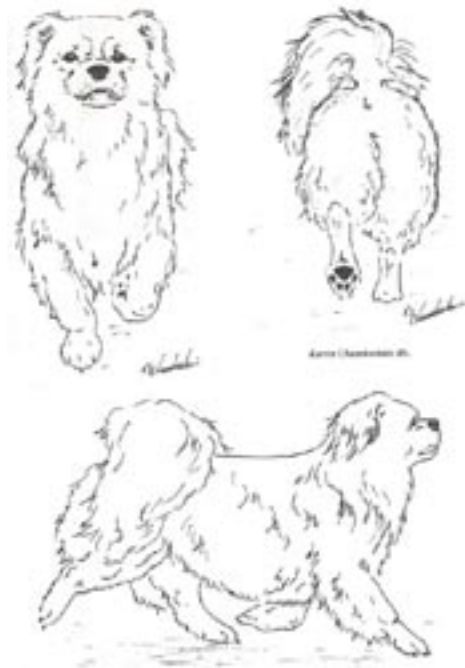
Liikkeet

Nopeat, suorat, vapaat ja varmat.

Vapaan ja nopean askeltamisen tulee olla rodulle luonteenomaista. Tämä korostaa rodun ryhdikkyyttä ja ylväyttä myös liikkeessä.

Sipsuttavat tai kömpelöt liikkeet ovat virheelliset. Tyypillistä ei myöskään ole erittäin pitkä askelmitta. Liikkeiden tulee olla terveet, kevyet ja vapaat. Etuliikkeet eivät saa olla korkealle nousevat ja lennokkaat, vaan ranteiden tulee taipua ja liikkeen tulee olla joustavaa. Takaa liikkeet ovat suorat, mutta nekään eivät ole lennokkaat.

Nopea, reipas ja määrätietoinen askellus yhdistettynä hieman ylimieliseen ilmeeseen sekä ylpeästi kannettu pieni pää sekä liehuva hännänhuisku ovat osa rodun itsevarmuutta ja charmia.

© Susan Waller Miccio 1995. Illus. Karen Chamberlain. Reprinted from *The Tibetan Spaniel: A Gift from the Roof of the World* with permission of Susan Waller Miccio.

© Katja Matikainen

© Katja Matikainen

Eturaajojen liikkeet

Oikeat

Astuu ristiin

Ahtaat

Suorat lavat

Löysä etuosa

© Playpoint

© Playpoint

Karvapeite

Peitinkarva laadultaan silkkinen, lyhyttä pään ja raajojen etuosassa, rungossa kohtalaisen pitkää, melko rungonmyötäistä. Pohjavilla hienoa ja tiheää. Korvat ja eturaajojen takaosat kaunishapsuiset, häntä ja pakarat tuuhea- ja pitempikarvaiset. Ei liian runsaskarvainen, nartuilla on yleensä vähemmän karvaa ja kaulusta kuin uroksilla.

Tiibetinspanieli ei saa olla liian turkikas. Toivottu karvapeite on kaksinkertainen, rungossa rungonmyötäinen. Aluskarva on runsas ja tiheä, peitinkarvat ovat silkkimäiset. Kasvoissa ja raajojen etuosissa turkki on lyhyttä. Pakaroissa, hännässä ja niskaharjassa karvapeite on vahvempaa ja pidempää kuin muualla rungossa. Korvissa ja eturaajojen takapuolella tulee olla myös pidempiä silkkimäisiä hapsuja. Turkin pitää jättää rungon linjat näkyviin (ja hapsut), ja uroksilla harja pitää jäädä selvästi esille.

Viime aikoina ovat valitettavasti lisääntyneet runsaat, villavat turkit sekä turkki joka on myös rungossa pitkää.

Kiinanpalatsikoiramainen, ei-rungonmyötäinen turkki ei ole tyypillinen, ei myöskään karvapeite, joka tuo mieleen kääpiöpystykorvan tai kiinanpystykorvan. Turkin trimmaaminen ja leikkaaminen ei ole sallittua. Varsinkin nuorilla nartuilla on usein kevyempi turkki ja taasen steriloiduilla nartuilla jopa uroksia runsaampi ja pidempi turkki.

© Katja Matikainen

Väri

Kaikki värit ja väriyhdistelmät ovat sallittuja.

Rotumääritelmä sallii kaikki värit sillä edellytyksellä, että pigmentti on musta.

Kun pigmentin tulee olla musta, ei maksanruskea, sininen tai lemon ole hyväksytty väri koska niihin liittyvät vaaleat silmät (rotumääritelmä vaatii tummanruskeat silmät) ja ei-toivottu maksanväriäinen, sininen tai lemon pigmentti.

Etenkin nartuilla esiintyy ns. talvikirsua, eli kirsun pigmentti haalistuu talvella auringonvalon puutteesta. Toisilla nartuilla myös hormonitoiminta vaikuttaa kirsupigmentin väriin. Pitää kuitenkin muistaa että tämä koskee vain kirsun pigmenttiä, eli silloin silmäluomien ja huulten tulee olla mustat vuodenajasta riippumatta. Toivottavaa on aina tumma pigmentti.

punainen

soopeli

kirjava

kirjava

hopeasoopeli

black & tan

black & tan

mustavalkoinen

Paino ja koko

Ihannepaino 4,1 - 6,8 kg. Säkäkorkeus noin 25 cm.

Rodussa esiintyy melko suuria kokovaihteluita, mikä johtuu rodun lyhyestä länsimaisesta historiasta. Tämän vuoksi myös suhtautuminen kokoon on ollut joustavaa.

Koot näyttävät kuitenkin koko ajan kasvavan ja rotevoituvan ja tähän tulisi kiinnittää huomiota. Usein suhtaudutaan sallivammin nimenomaan suuriin kuin pieniin, pitää kuitenkin muistaa, että säkäkorkeus n. 25 cm ei tarkoita minimikorkeutta.

Olisi pyrittävä siihen, että urosten ja narttujen koot eivät poikkeaisi merkittävästi rotumääritelmän mukaisesta koosta. Nykyään ei pelkästään säkäkorkeus ole kasvanut vaan on paljon aivan liian raskarakenteisia koiria, jolloin ne eivät voi olla rotutyypillisiä ja omata kevyttä ja eleganttia olemusta.

Nykyään jopa 9 kg painoiset urokset eivät ole harvinaisia. Voi vain kuvitella kuinka raskarakenteisia nämä ovat, jos vielä säkäkorkeudeltaan ovat kohtuuden rajoissa.

Tärkeintä ovat mittasuhteet, sopusuhtaisuus, liioittelemattomuus ja tasapaino.

Virheet

Kaikki poikkeamat edellämainituista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Virheiksi voi luetella:

- tyypin karkeus
- halpamainen ilme
- hermostuneisuus
- liian holvautunut tai litteä ja leveä kallo
- puuttellinen stoppi
- pitkä, laskeva kuono-osa
- liian kapea ja heikko, tai liian leveä tai ruttuinen kuono
- suuret täyteläiset silmät tai vaaleat silmät
- yläpurenta
- esiintyöntyvä kieli
- liian kaareutunut tai löysä etuosa
- suorat kulmaukset
- pihtikintut
- pyöreät kissantassut
- maksanuskea, sininen tai lemonvärinen pigmentti

Maksanvärinen pentu

Tuomarionhteita:

- Maksanuskea, sininen tai lemonvärinen pigmentti tulisi olla hylkäävä virhe.
- Vaaleista silmistä tulee huomauttaa, ja osittain tai kokonaan sininen silmä on vakava virhe.
- Puutteellisesta kirsupigmentistä tulee huomauttaa.
- Puuttuvat etuhampaat ja sekavat hammasrivit on syytä kirjata arvosteluun, mutta laatuarvostelua päätettäessä pitää ennen kaikkea huomioida leuan leveys ja syvyys ja niiden vaikutus oikeaan ilmeeseen.
- Häntämuutokset on hyvä kirjata arvosteluun.
- Tyyppi ja rodunomaiset piirteet ovat tärkeämmät kuin yksinomaan koko.

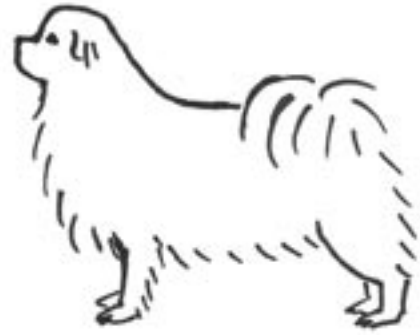

Puutteellinen kirsupigmentti

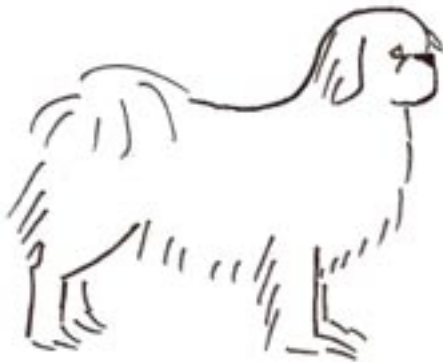

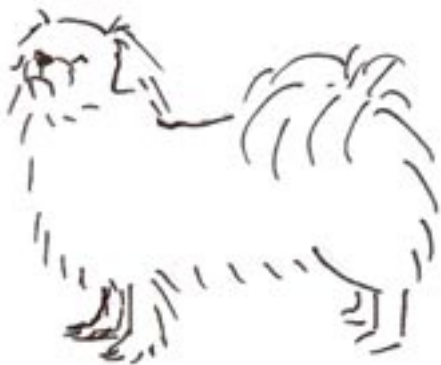
Kaunis, tasapainoinen, liioittelematon

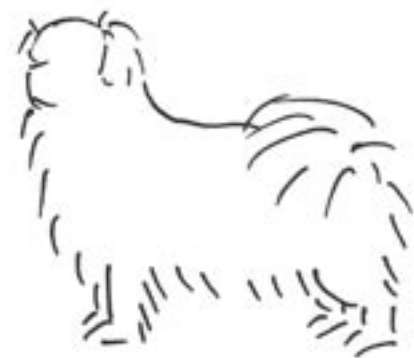
Kaunis, tasapainoinen, liioittelematon

Esimerkkejä liian korkearaajaisista, korkea kinner, usein myös riittämättömät etu-ja/tai takakulmaukset.

Etumatala

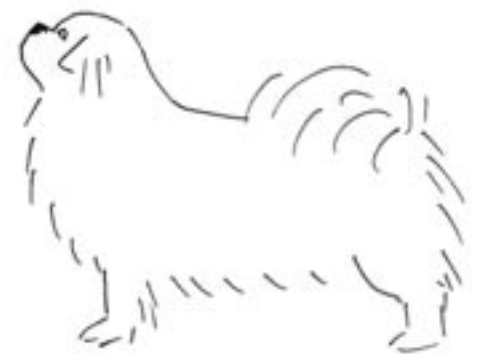
Matala, puutteellinen eturinta, lähes ylikulmautunut takaa.

Suora edestä ja takaa, raskas kuono-osa

Liioiteltu: Liian pitkä kaula, ylikulmautunut takaosa, matala vaikutelma, koska turkkia liikaa

Heikko eturinta, lyhyt kaula, matala

Tiibetinspanielin kehitys:

Kuvissa sama narttu eri ikäisenä.

Oik. ylh. 4,5 kuukautta

Vas. alh. 3 vuotta

Oik. alh. 12 vuotta (steriloitu)

Oikeudet tekstiin, valokuviiin, piirroksiin ja kokonaisuuteen kuuluvat niiden tekijöille. Otteita tai kopioita tästä materiaalista saa käyttää ainoastaan tekijöiden luvalla ja lähteen mainiten.

Tämän Rotumääritelmän tulkinta -oppaan ovat työstäneet Pia Taskila ja Anne Johansson, historiaosuuden kirjoitti Pirkko Linnus ja tekstin on tarkastanut ulkomuototuomari Juha Kares. Taitto Marjo Heikka.

Lähteet:

- Tiibetinspanieli, rotumääritelmän tulkintaa, Tiibetinspanielit ry/ jalostustoimikunta/Päivi Säviaho: Dog Directory Guide to Owning a Tibetan Spaniel, Ann Wynyard, 1980
- New Zealand Kennel Gazette 8/1993 The Tibetan Spaniel, Phyllis Mayhew, 1971
- The New Complete Dog Directory Guide to the Tibetan Spaniel, Ann Wynyard, 1974
- The Tibetan Spaniel Handbook, Ann Wynyard and Jeanne Holsapple, 1986
- Tibetan Spaniel Association Illustrated Breed Standard Tiibetinspanieli 2/1990
- The Tibetan Spaniel, Phyllis M. Mayhew
- The Tibetan Spaniel – A Gift From the Roof of the World, Susan W. Miccio

Tiibetinspanielit ry
www.tiibetinspanielit.fi